
JAK NEJLÉPE STAVĚT PAPIROVÉ MODEL Y Z VYSTŘIHOVÁNEK

Každou práci, z jejíhož výsledku chcete mít radost, musíte dělat nejen s chutí, ale také se správnými, dobře udržovanými nástroji a pomůckami. Pokud tomu přidáte ještě pečlivost a vytrvalost, výsledek máte téměř zaručený. Základem jsou vždy zkušenosti.

Proto začínejte jednoduššími pracemi. Pamatujte také na našich následujících pět dobrých rad:

1. **Pozorně si přečtěte návod**, dodržujte postup práce spolu se sledováním návodných kreseb.
2. **Bud'te čistotní a pořádní**, protože čisté ruce, neupatlané od lepidla a pořádek na pracovním stole je základ úspěchu.
3. **Pečlivě a přesně stříhejte i lepte**, nepodceňujte ani desetinku milimetru při sestavování dílů.
4. **Pracujte rozvážně a soustředěně**, raději práci přerušte, nemůžete-li ji dělat v klidu.
5. **Bud'te trpěliví, nespěchejte!** Nesnažte se mít model za chvíli hotový, stejně se vám to nepodaří.

PRACOVNÍ POMŮCKY

Pracovní deska je nevhodnější z rýsovacího prkna. Nepracujte přímo na stole, určitě jej zničíte.

Nožik může být různý. Lepší než obyčejný nůž je skalpel. Nepoužívejte nikdy žiletku. Rýhování, nařezávání lomových čar, prořezy a výřezy se lépe dělají s nástroji, které mají pevnou rukojeť ostrou špičkou.

Nůžky používejte dvoje. Vždy nepříliš velké s rovnými noži (na stříhání rovných a dlouhých obrysů) a malé se zaoblenými noži, tzv. manikurní (na zaoblené, kruhové díly). **Pinzetu** budete potřebovat tam, kde se nelze dostat prsty, případně k lepení velmi malých detailů. Vhodná je pouze s rovným plochým ukončením ramen.

Trojúhelník z umělé hmoty, průhledný, budete potřebovat při všech nařezávání, rýhování a vyřezávání ploch. Příliš porýpaný a pokřivený trojúhelník však zahod'te.

Bodec na propichování vám usnadní značení začátku a konce lomové čáry nařezávejte z rubu tisku. Použít můžete i čalounický špendlík, ale nejlepší je osová část (bodec) ze starého kružítko. Dobře se drží.

Špalík si sami vyberte. Bude zapotřebí pro lepení prostorových částí tam, kde se o lepenou plochu nemůžete otřít. Špalíků můžete mít více, o různých rozměrech (z dětských skládaček, kde jsou i válečky a trojúhelníčky).

Podpěrky můžete vyrobit ze stavebnic Lego. K prokládání při práci i při zatěžování a prosychání.

Pracovní krabička je nepostradatelná. Průběžně si do ní ukládejte díly, který budete potřebovat později, nebo i hotové části modelu. Udělejte si v ní oddělenou přepážku a ukládejte si sem i pracovní pomůcky. Výborná je vyšší krabička od větší bonboniéry, neboť má i víčko.

Lepidla jsou základem mnohých neúspěchů. Proto používejte jen vhodná. Ne každé se totiž hodí. K lepení ploch jsou nevhodnější disperzní lepidla (Herkules ...), která poměrně rychle schnou, ale ne tak rychle, abyste s nimi mohli klidně pracovat. Po zaschnutí jsou bezbarvá, nešpiní kresbu vystřihovánky a model i lepený spoj zůstává pružný. Zásadně nepoužívejte různá kancelářská lepidla, klovatinu či bílou lepicí pastu!

PŘÍPRAVNÉ PRÁCE

Jsou nezbytné a kdo je podcení, doplatí na to. Každý by chtěl hned lepit. Ale nespěchejte! Připravte si nejdříve podmínky pro správné a nezbytné sestavení modelu. Především nepodceňujte **návod na stavbu** modelu. Prostudujte si jej předem raději dvakrát. Autoři vystřihovánek se vždy zabývají i nejvhodnějším postupem slepování. Proto jej vždy dodržte! Vyhnete se tak zklamání.

Podlepování některých dílů je nezbytné. Především tam, kde je nutno zvýšit pevnost dílů. Menší díly podlepujte tenkým kancelářským papírem. Nosné a větší plochy běžným kancelářským papírem případně čtvrtkou. Nepodlepujte nikdy celou stránku, lépe je podlepovat jednotlivé díly. Malé detaily zásadně nepodlepujte!

Rýhování, nařezávání a prořezy si nacvičte na kusu papíru předem. Zásadně zpracujte rýhy, nařiznutí atd. vždy pro celou vystřihovávku předem, najednou. Dodržujte při tom naše **smluvené značky!** Dlouholetí čtenáři ABC je znají, ostatním je opakujeme: Plné čáry, opatřené navíc na konci mimo kresbu malými černými šipečkami (trojúhelníčky jejichž šipka směřuje vždy na lom), se rýhují, nařezávají ze strany tisku. Čáry, které budete nařezávat z rubu vystřihovávky jsou nakresleny čerchovaně (-.-.-) bývají s nimi potíže. Jejich konce si jemně propíchněte bodcem, otočte vystřihovávku a proveďte lehké nařiznutí, rýhy mezi oběma vpichy. Dělejte tak vždy jen jednu čáru, abyste omylem nespojili jiné vpichy. Prořezy (úzké plochy a spáry) jsou v dílech zakreslovány obdélníčkem, vyplněným obvykle červenou čarou. Výřezy z ploch jsou značeny červenou, nebo černou úhlopříčkou, podle situace. Prořezy a výřezy, které budou zalepeny napevno, jsou značeny černou úhlopříčkou. Hrany, kde se bude papír přehýbat a plná čára by rušila kresbu, jsou označeny jen krátkými čárkami na okraji dílu nebo mimo něj spolu s malou šipkou. Čísla na chlopni značí čísla dolů, ke kterým tato chlopeň přijde nalepit. Je-li u obrysu či hrany nakresleno ležaté věčko se značkou ./ a číslem, značí to, že k rubu přijde přilepit příslušný díl. Čísla dílu jsou v kroužcích a opatřena šipkou směřující k příslušnému dílu. Je-li některých dílu více a shodných, je k ním nasměrovaná od téhož ještě velká červená šipka. Plochy, do kterých bude lepen další díl, jsou vyznačeny tečkovaně či čárkovaně a mají příslušné číslo vlepovaného dílu.

STAVBA MODELŮ

Střihání dílů je vhodné provádět postupně, díl po dílu, tak, jak to předepisuje návod. Díl z archu vystřihujte zásadně i s pozičním číslem, abyste do poslední chvíle věděli o který díl se jedná. Stříhejte přesně po hraně kresby a sledujte tvary chlopni, abyste si omylem některou neodstříhli. Ve chvíli, kdy odstřihujete poziční číslo si jej ihned ! napište měkkou tužkou na rub dílu. Před vyhazováním odstřížku je prohlédněte, abyste nezlikvidovali i některý drobný díl.

Tvarování na sucho je nezbytné, abyste si po vystřihování správnost vyskládání a sestavení dílu. U oblých tvarů je tvarování (např. přes hranu stolu) nutné. Snažte se mít již za sucha před slepením příslušné zakřivení plochy. Usnadníte si tím lepení, neboť díl Vám nebude pružit. Úzké zakřivené či navíjené plochy dělejte přes kulatou tužku či špejli.

Lepení je rozhodující prací. Mějte stále po ruce měkký opraný hadřík na otírání prstů a nástrojů. Dalším hadříkem otírejte potřísněnou pracovní plochu. Při lepení si uvědomte, jak dlouho vám to které lepidlo zasychá. Po nějakou dobu musí být kluzké, abyste díl přiložený k druhému dílu mohli ještě chvilku „usazovat“. Větší vrstvičku lepidla můžeme dobu schnutí prodloužit. Potírejte si jen ty chlopně, které budete právě lepit. Autoři vystřihovánek někdy sami upozorňují na záludná místa při lepení. Lepidlo zásadně nanášejte štětcem nikdy ne prsty. Zvykněte si také pracovat s pinzetou. Válcové nebo jinak oblé plochy o malých průměrech (výfuky, sloupky apod.) slepujte na kulatině příslušného průměru – tužce, špejli atd. Lehkým válením lepený spoj zpevníte. Během lepení si pomáhejte u tvarovaných ploch špalíčky různých výšek, abyste si o díl či lepenou plochu mohli opřít. Pravoúhlost špalíku vám pomůže zajišťovat vzájemnou kolmost ploch.

Prosychání modelů je velmi důležité. Proto nikdy nemanipulujte s čerstvě slepenými detaily či s modelem. Vydržte to druhého dne. Mohli byste si ukvapeností zkazit všechnu práci. Zvlhlý papír se obvykle kroučí. Nechávejte proto plochy či díly pod vhodnou zátěží. Stačí lehké zatížení apod. Pozor, aby zátěž nedeformovala některé tvary.

Retušování modelů patří mezi závěrečné práce. Bílé hrany, řezy a lomy papíru působí rušivě. Stačí namíchat vhodné odstíny barev (třeba do víček od limonády). Bílé hrany vždy ! Přetírejte plochou – bokem štětce, nikdy ne špičkou. Jen tak nanesete barvu pouze na požadovanou hranu, aniž byste si poškodili potištěnou plochu vystřihovánky. Vhodnými odstíny si také nabarvíte špejle a další doplňkový materiál na modelu

Prolakování ať již nátěrem či přestříknutím provádějte opatrně. Příliš lesklý model nevypadá pěkně proto stačí jedna nanejvýše dvě tenké vrstvy bezbarvého laku. Hodí se buď lak ve spreji, nebo tzv. Lihový lak. Můžete-li dejte přednost stříkáním. Nátěr štětcem nedopadá nejlépe. Někdy je dobré před uzavřením dna modelu provést nástřik zevnitř. Výborně to model zpevní. Dbejte na to, abyste si lakem nezalepili pohyblivé díly, například osy. Tyto části je dobré lakovat postupně, před sestavou nebo je ihned po nástřiku rozhybat.

Budete-li se řídit těmito radami a přidáte-li k tomu svoji trpělivost, máte úspěch téměř zaručen.